

Vastine edelliseen

Kiitämme akatemiaprofessori Eero Castrénia kiinnostuksesta pääkirjoitukseemme (1), joka on kirjoittanut hänet kysymään, ovatko aivosairaudet tarttutauteja. Nykytiedon perusteella ne eivät ole. Pääkirjoitukseemme johdattelee tuoreeseen tarttumattomien sairauksien ehkäisyä koskevaan konsensuslausumaan, joka perustuu noin 150 asiantuntijan ja viiden työpajan aikaansaannoksiin. Konsensuslausuma ja sen taustamateriaali ovat luettavissa verkossa (www.duodecim.fi).

Sysäyksen Duodecim-seuran ja Suomen Akatemian yhdessä tuottamaan konsensuslausumaan antoi YK:n yleiskokouksen yhteydessä hyväksytty päätöslauselma syyskuussa 2011 sekä sen perusteella laadittu WHO:n strategia. Niiden mukaisesti tarttumattomien sairauksien piiriin otettiin mukaan sydän- ja verisuonitaudit, diabetes, keuhkosairaudet ja syöpätaudit. Keskeinen peruste WHO:n linjauksissa oli, että nämä sairausryhmät jakavat suurelta osin samat riskitekijät.

Näin erityisesti prevention näkökulmasta ei ollut tarvetta tehdä erillisiä ohjelmia eri sairauksille, kuten aiemmin on ollut tapana.

Mielenterveys oli aluksi työllistämämme mukana, mutta se jätettiin perustellusti pois vahvalla kannanotolla, että aihe ansaitsee oman konsensusprosessinsa. Se, että aivosairaudet eivät sisällyneet konsensuslausumaan, johtuu siis YK:n ja sittemmin WHO:n linjauksista, eikä sillä ole mitään tekemistä aivosairauksien monimuotoisten syytekijöiden kanssa. Konsensuslausuma ja pääkirjoitukseemme eivät edellä mainituista syistä ota kantaa aivosairauksien merkitykseen ja tärkeyteen.

Viime aikoina on ilmestynyt yhä enemmän epidemiologia ja kokeellisia tutkimustuloksia, joiden mukaan samoihin vaaratekijöihin vaikuttamalla voidaan ehkäistä myös muistisairauksia. Konsensuslausuman ehdottomat toimenpiteet tarttumattomien sairauksien ehkäisyyn ja hoidon tehostamisen osalta ovat linjassa tämän uuden tiedon kanssa.

Jatkossa tulisikin toimia niin, että WHO:n keskeisten ehkäisytävissä olevien tarttumattomien sairauksien listalle lisättäisiin muistisairauksien ehkäisy. Tämä antaisi myös pontta poliittisille toimijoille muistisairauksien tehokkaampaan ehkäisyyn. Aihetta on käsitelty vastikään kattavasti (2).

Olemme Castrénin kanssa samaa mieltä aivosairauksien kansallisesta tutkimus- ja hoito-ohjelmasta ja pidämme aivosairauksien konsensuskokouksen järjestämistä tärkeänä. Pohdittavaksi jää, tulisiko niitä käsitellä yhdessä mielenterveyshäiriöiden kanssa vai erikseen? ■

**MATTI UUSITUPA
MATTI RAUTALAHTI
ERKKI VARTIAINEN**

KIRJALLISUUTTA

1. Uusitupa M, Rautalahti M, Vartiainen E. Painopiste preventioon! *Duodecim* 2017;133:1125–6.
2. Livingston G, Sommerlad A, Orgeta V, ym. Dementia prevention, intervention, and care. *Lancet*, julkaistu verkossa 19.7.2017. DOI 10.1016/S0140-6736(17)31363–6.